WIADOMOŚCI KRAJOZNAWCZE I TURYSTYCZNE

BIULETYN INFORMACYJNY POLSKIEGO TOW. KRAJOZNAWCZEGO

Członkowie P. T. K. otrzymują biuletyn bezpłatnie, korzystają ze zniżek na kolejach i w schroniskach!

Rok IV. Warszawa, kwiecień 1933 № 4 (27)

Z CZYNNOŚCI I POSIEDZEŃ RADY GŁÓWNEJ P. T. K.

XXVII Zjazd Delegatów P.T.K. odbędzie się w niedzielę, 30 kwietnia 1933 r. w Warszawie, przy ul. Karowej 31. Początek obrad o godz. 10 rano w pierwszym terminie, o godz. 10.30 w drugim (Uchwała Rady Głównej P. T. K. z 25.III.33).

Rada Główna P. T. K. odbyła posiedzenia w dn. 25.III.33 pod przewodnictwem p. prezesa Wł. Raczkiewicza. Rada przyjęła do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie z czynności Komitetu Wykonawczego za czas od 1 X.32 — 15.III.33 oraz z odbytych posiedzeń Komisji Porozumiewawczej P.T.K. i P.T. Klubu. Rada stwierdziła pomyślny rozwój Towarzystwa, znaczny wzrost członków i Oddziałów, postanowiła osobliwą zwrócić uwagę na sprawę płatności składek członkowskich oraz na wypełnianie przez Oddziały zobowiązań finansowych w stosunku do Rady Głównej P. T. K. W związku z tem delegaci na Zjazd doroczny będą musieli przedstawić wypełnione deklaracje, stwierdzające stan płatności członków i Oddziału, następnie zaś będą poczynione przygotowania do wprowadzenia jednolitej kartoteki członków P. T. K.

W związku ze sprawozdaniem redaktora „Ziemi" i prezesa hon. P.T.K. p. Al. Janowskiego postanowiono rozszerzyć zakres oddziaływania pisma i organizacji na wszystkie skupienia Polaków zagranicą, zwłaszcza zaś na terenach pogranicznych Rzeczypospolitej. Komitet Wykonawczy P.T.K. w porozumieniu z Radą Organizacyjną Polaków Zagranicą zajmie się powołaniem członków - korespondentów P.T.K. i opisem krajoznawczym wszystkich skupień Polaków na świecie. Komisja Turystyczna Rady Głównej P.T.K. zajmie się uruchomieniem specjalnego pociągu turystycznego na Śląsk Cieszyńsko - Karwiński, a w schronisku na Kozubowej umieszczone zostaną afisze propagandowe P. T. K.

Sprawozdanie z czynności Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej P.T.K. złożył przewodniczący prof. L. Węgrzynowicz. Zjazd Komisji Kół odbędzie się w czasie od 16—20.VI.33 w Bydgoszczy i Toruniu. Rada Główna poczyni starania o uzyskanie zasiłku finansowego na organizację Zjazdu. Jednocześnie postanowiono zgłosić na Zjazd Delegatów wniosek, aby każdy Oddział wpłacał na rzecz Komisji Kół Krajoznawczych zł. 10 rocznie. Regulamin Komisji poddany zostanie rewizji i przedstawiony najbliższemu posiedzeniu Rady.

Według sprawozdania przewodniczącego, prof. Wł. Antoniewicza, Komisja Muzealna rozszerzyła swój zakres, powołując specjalną podkomisję do spraw bibljotek P.T.K., zajęła się sprawą uchwalonej podczas obecnej sesji parlamentarnej ustawy muzealnej i t. d. Rada uchwaliła przestrzegać przyjętych zobowiązań w stosunku do Związku Muzeów i zamieszczać w „Ziemi" stale przegląd muzealny, przemianować zgodnie ze statutem Komisję Muzealną na Sekcję, a podkomisję bibljoteczną na Komisję Bibljoteczną Sekcji Muzealnej P. T. K.

Sprawozdanie z Sekcji Propagandy i Ochrony Swojszczyzny i złożył wiceprezes Rady, p. Jerzy Remer. Sekcja przeprowadziła wewnętrzny podział czynności, zajęła się propagandą prasową i w drodze wyjazdów przewodniczącego Sekcji do Oddziałów rozpowszechnieniem haseł i zadań ochrony i propagandy swojszczyzny. Obecnie urządza propagandę Podhala w słowie i muzyce góralskiej. Rada uchwaliła, aby Sekcja zajęła się propagandą kultury regjonalnej po kolei wszystkich regjonów Rzeczypospolitej, mając w najbliższym czasie na uwadze Kurpie.

W zakresie spraw turystycznych Rada Główna przyjęła do zatwierdzającej wiadomości sprawę przeniesienia Sekcji Turystyki Narciarskiej do Krakowa oraz sprawozdanie przewodniczącego p. Wł. Gruszczyńskiego z czynności i gospodarki finansowej Sekcji Turystyki Wodnej. Podczas zarządzonej przerwy, obecny na posiedzeniu, p. rejent Bol. Zembrzuski sporządził akt zatwierdzający zawarcie umowy na dzierżawę terenu nad Wisłą w Warszawie (ul. Miedzeszyńska 8) w rozmiarze 8.000 m² na przeciąg lat sześciu z czynszem 750 zł. rocznie, z prawem P. T. K. do przedłużenia umowy na dwa następne sześciolecia z tem, że czynsz dzierżawny w drugiem sześcioleciu nie może przekroczyć 1.100 zł. a w trzeciem 1.500 zł. P. Prezes Wł. Raczkiewicz złożył w imieniu Rady Gł. p. rejentowi Bol. Zembrzuskiemu serdeczne podziękowanie za przybycie i bezinteresowne sporządzenie aktu. Następnie zatwierdziła Rada umowę zawartą z Etapem Emigracyjnym w sprawie schroniska P. T. K. w Gdyni, delegowała pp. J. Kołodziejczyka i St. Lenartowicza oraz pp. Wł. Gruszczyńskiego i M. Wisznickiego jako zastępców do Związku Tow. Turystycznych. Rada Gł. przyjęła do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie z czynności Rady i Komitetu Redakcyjnego „Słownika Geograficznego Państwa Polskiego", sprawozdanie rachunkowe skarbnika Rady Głównej P.T.K. p. Wł. Gruszczyńskiego, zapoznała się z treścią protokułu Komisji Rewizyjnej z 24.III.33.

POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE — RADA GŁÓWNA

Sprawozdanie rachunkowe za 1932 r.

STRATY

Subwencje udzielone:				
na schronisko nad Wigrami . .	300	—		
Oddz. Pabjanickiemu tyt. części zwrotu koszt. wyd. „Pabjanice, Rzgów i wsie sąsiednie" . .	100	—		
Oddz. Warsz. na prow. przezr.	1.000	—		
Sekcji Tur. Wodn. na bud. przyst.	500	—	1.900	—
Adm. schr. w Zakopanem, urządz.			2.229	70
„Ziemia" — Rozchód:				
druk	8.146	—		
papier	3.198	51		
klisze	2.193	28		
honorarja (za r. bież. i lata ub.)	2.468	65		
pensje red. i adm.	3.672	80		
porto i inne	1.098	12		
Przychód:	20.777	36		
prenumerata	11.569	64		
subw. od P. K. O.	5.000	—		
Wiadomości Kraj. Turyst.:	16 569	64	4.207	72
Rozchód	1.980	17		
Przychód: opłaty od oddz. .	1.510	—	470	17
Mapy dworcowe			87	18
Jub. XXV i Zjazd Kół Kraj. Młodz.				
Rozchód:				
koszty pobytu młodz. (utrzym., noclegi i lokomocja)	8.734	20		
grupy regjonalne	2.163	95		
wystawa prac Kół Kraj. . . .	612	65		
znaczki, afisze, film i t. d. . .	1.355	40		
administracja, porto i drobne .	1.413	16		
Przychód:	14.279	36		
opłaty uczestników za pobyt .	11.604	94		
za odznaki jubileuszowe . . .	241	05		
za bilety na wystawę krajozn. .	235	40		
Subwencje:				
Fund. szkoln. domów wycieczk.	1.000	—		
Urząd Wojewódzki — Białystok	300	—		
„ „ — Kraków .	100	—		
Star. Pomorskie — Toruń	200	—		
Pomorska Kraj. Kasa Poż. . .	100	—		
Kom. Kół Krajozn. Młodz. . .	63	—		
Różne wydatki:	13.844	39	434	97
skł. do Zw. Pol. Tow. Tur.	500	—		
czynsz dzierż. za grunt n/Wigrami	76	95		
druk leg. członk. i inne . . .	289	10	866	05
Koszty administracyjne:				
pensje	3.350	—		
lokal, materj. piśm. porto i t. d.	2.753	29	6.103	29
			16.299	08

ZYSKI

Dziesięcina od Oddziałów . . .			4.211	85
Legitymacje kolejowe:				
Przychód	10.037	80		
Rozchód	6.583	85	3.453	95
Subwencje otrzymane:				
B. G. Kraj. na cele ogólne . .	3.000	—		
M. W. R. i Ośw. Publ. na prow. przezrocz. oraz podniesienie wartości pracy Towarzystwa .	3.000	—		
Min. Komunikacji na schronisko w Zakopanem	4.000	—		
	10.000	—		
niewydatk. pozost. z subw. . . Min. Komun. na 31.XII.32 r. .	1.800	—	8 200	—
Różne dochody:				
Oddz. w Równem — pozostałość na skutek likwidacji	265	37		
%% i inne	55	09	320	46
Niedobór za 1932 r.			112	82
			16.299	08

Bilans na dzień 31 grudnia 1932 roku.

STAN CZYNNY

P. K. O.			1065	03
P. K. O. — Ziemia			15	91
K. K. O. pow. Warszawskiego .			1918	24
Udział w Tow. „Poltur" . .			1000	—
Nieruchomości (Dom Wycieczkowy w Zakopanem)			160250	—
Ruchomości (w Domu Wycieczkowym w Zakopanem) . . .			8220	—
			172469	18

STAN BIERNY

Wierzyciele				
Oddział Warszawski P. T. K.	1289	88		
ofiara na bud. „Naszego Marzenia"	10	—		
różni do zwrotu	8	—	1307	88
Sumy przechodnie				
niezapł. rach. „Ziemi"	9859	74		
reszta skł. na rzecz Polsk. Zw. Tow. Tur. (zapł. po 1/I 33 r.)	250	—		
niewydatk. pozost. z subw.:				
Fundusz Kult. Nar. na muzea	260	—		
Senatu R. P. na muzea . . .	100	—		
Min. Kom. na schr. w Zakop.	1800	—		
reszta za prow. buchalt. (zapł. po 1/I 33 r.).	75	—	12344	74
Kapitał obrotowy (Rady Główn.)				
na 1.I.1932 r.	158929	38		
mniej niedobór za 1932 r. . .	112	82	158816	56
			172469	18

V. Prezes Rady Głównej P. T. K. (—) *Al. Patkowski*

Skarbnik (—) *Wł. Gruszczyński*

Wobec stanu pertraktacyj z P. T. Klubem Rada Główna postanowiła nie zgłaszać na Zjazd Delegatów wniosków w sprawie zmiany statutu P. T. K., natomiast poddać dyskusji opinjodawczej Zjazdu Delegatów zagadnienia statutowe, powierzając Oddziałowi Lwowskiemu zreferowanie statutowych spraw finansowych P. T. K.

Termin Zjazdu Delegatów ustalony został na dzień 30.IV.33. Wniosek na Zjazd Oddziału Ostrowieckiego w sprawie zwiększenia biuletynu i wydawania „Ziemi" jako kwartalnika przekazano Komisjom Rady i Redakcji do zajęcia snanowiska.

Rada Główna przyjęła do wiadomości postanowienia Komitetu Wykonawczego, zatwierdzające powstanie nowych Oddziałów P. T. K.: w Pelplinie, Kościerzynie, Ostrowie Wlkp., Bielsku Podl., Lesznie Wlkp., Rembertowie, Przeworsku, Żółkwi i Baranowiczach. W związku z akcją Oddziału Wileńskiego Rada postanowiła zwrócić się do Oddziałów z wezwaniem do organizowania masowych wycieczek do Wilna na tegoroczne obchody rocznicowe. Wobec sporadycznie zgłaszanych przez Oddziały próśb o zniżkę składki członkowskiej Rada postanowiła przyjąć jako zasadę, że nikt od obowiązujących statutowo składek zwolniony być nie może; bez opłaty pełnej składki członkowskiej i uiszczenia należności na rzecz Rady nie wolno nikomu wydawać zniżek kolejowych. Rada Główna wtedy tylko może uznać bonifikatę należnych opłat, gdy Oddział podejmuje konkretną i uznaną pracę, wtedy jednak bonifikata winna figurować w sprawozdaniu danego Oddziału i ogólnem P. T. K. jako subwencja Rady Głównej. Najbliższe posiedzenie Rady odbędzie się 28.IV.33. Rada Gł. postanowiła poprzeć inicjatywę Oddziału Warszawskiego (p. P. Szymańskiego) co do organizacji na szerszą skalę wraz z Oddziałem Sochaczewskim wycieczki do mogiły powstańców 1863 roku w Puszczy Kampinoskiej w dn. 3.V.33.

Komitet i Rada Redakcyjna „Słownika Geograficznego Państwa Polskiego" odbyły posiedzenia pod przewodnictwem prof.: B. Hryniewieckiego i dra Fr. Bujaka w dn. 12.III.1933. Zatwierdzone zostało sprawozdanie organizacyjno - naukowe Redaktora Naczelnego, prof. dra St Arnolda oraz finansowe za r. 1932, wykazujące w wydatkach: 29.307 zł. 84 gr. i jako pozostałość 199 zł. 93 gr. na 1.I.33. Głównym przedmiotem obrad była sprawa metody opracowania tekstów „Słownika" na podstawie przygotowanych przez Redakcję przykładowych tekstów, przeznaczonych do I tomu „Słownika", który zacznie wychodzić zeszytami w początkach r. 1934.

I Wojewódzki Zjazd Krajoznawczy we Lwowie pod protektoratem P. Wojewody Wł. Beliny-Prażmowskiego w dn. 2.IV.33 przewiduje po otwarciu Zjazdu i przemówieniach powitalnych — referaty: vice-prezesa P. T. K. p. Al. Patkowskiego: „Idea, cele i zadania współczesnego krajoznawstwa polskiego", dyr. dra St. Uhmy: „Krajoznawstwo w życiu państwowem, społecznem i gospodarczem", popołudniu prof. dra Aug. Zierhoffera: „Krajoznawstwo, a zbieranie materjałów naukowych", prof. dra Sz. Wierdaka: „Krajoznawstwo a ochrona przyrody", dra Franc. Uhorczaka: „Krajoznawstwo jako popularyzacja wiedzy o kraju", mjra M. Legeżyńskiego: „Krajoznawstwo i turystyka", dra Cz. Skopowskiego: „Koła Krajoznawcze Młodzieży Szkolnej".

Jubileuszowe święto Kujaw. Z racji 25-lecia Oddziału P. T. K. we Włocławku w maju (prawdopodobnie 25) odbędzie się obchód jubileuszowy o programie następującym: 1. nabożeństwo w Bazylice Katedralnej, 2. Akademja w domu P. T. K., 3. wspólny obiad, 4) Wieczór Kujawski urządzony przy współudziale Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej. Oddział przygotowuje: pod redakcją sekretarza Oddziału p. J. Kłodawskiego wydanie „księgi pamiątkowej XXV-lecia Oddziału Kujawskiego P. T. K.", wyprawę jubileuszową kajakami w czerwcu r. b. „wodą wokół Kujaw", wydanie w porozumieniu z władzami pocztowemi kartki pocztowej z widokiem Włocławka.

Z ŻYCIA OKRĘGÓW I ODDZIAŁÓW P. T. K.

Baranowicze. W dn. 23.III.33 odbyło się pod przewodnictwem viceburmistrza miasta, p. inż. A. Winnikowa zebranie organizacyjne Oddziału P. T. K. Do Zarządu zostali powołani pp.: burmistrz Maks Jarmulski, inż. Tad. Żołądkowski, prof. Tad. Turski, prof. S. Ejnleger, viceburm. A. Winnikow, na zastępców pp. B. Lenczewski, Al. Pigulewski i Z. Sadowski; do Komisji Rewizyjnej pp.: dr. D. Kozielewicz, Fl. Podlecki, M. Lisiecka. Powołano do życia Komisję Propagandową w osobach pp.: red. Ed. Bućkowskiego, H. Augustynowicza, R. Stelmaszka, Wł. Cudaka, J. Tureckiego. Oddział liczy 29 członków. Pomyślnego rozwoju pracy nad szerzeniem ideologji krajoznawczej!

Białystok. Walne zgromadzenie Oddziału odbyło się w dn. 22.II.33. Oddział liczy 65 członków, zarząd w r. 1932 odbył 29 posiedzeń. Wycieczek zorganizowano 9, w których brało udział 237 osób. Odczytów wygłoszono 5. Dochody wynoszą 953 zł. 75 gr, rozchody 614 zł. 71 gr. Zarządowi udzielono absolutorjum i wyrażono podziękowanie za wydatną i gorliwą pracę. Oddział przygotowuje wydanie „Przewodnika po Białymstoku i okolicy", zabiega w kierunku powołania do życia Białostockiego Okręgu Wojewódzkiego P. T. K. Do Zarządu na r. 1933 weszli pp.: K. Sosiński, E. Motylewski, Ap. Srzedzińska, E. Nowakowski, K. Bubiński, M. Goławski, K. Suchocki, jako zastępcy pp.: J. Górzyńska i F. Strałkowska, do Komisji Rewizyjnej pp.: L. Borucki, ks. E. Mikołajun i A. Bielawski, jako zastępcy pp.. Cz. Sierosławski i R. Gołębiowski.

Brześć n. Bugiem Oddział wznowił pracę, zwołując na dz. 3.III 33 walne zebranie członków. Do Zarządu powołano pp.: nacz. J. Lubojackiego jako prezesa, Wł. Duchnię jako sekretarza, inż. Wit. Wroczyńskiego, oraz w charakterze członków pp.: inż. Godziałkowskiego, d-ra M. Marczaka, Al. Zalewską, dyr. Szcz. Chodkowskiego, inż. Walentowskiego, inż. Jana Pruchnika, inż. Lencewicza i An. Borysiukową. Do Komisji Rewizyjnej weszli pp.: dr. Fil. Czekowski, inż. Radzikowski, mgr. St. Zawadzki, P. Gładysz, An. Urbańska.

Nowy adres Oddziału: Brześć n/Bugiem, ul. Dąbrowskiego 8, Centralna Biblj. Pedagogiczna.

Łódź. Walne zgromadzenie Oddziału odbyło się w dn. 21.I.33. Oddział rozwijał w r. 1932 działalność w trzech kierunkach: 1) propagowanie pieśni i zwyczajów ludowych, 2) ruch wycieczkowy, 3) krzewienie polskiej kultury towarzyskiej. W związku z pierwszym Zarząd urządził konkurs na strój ludowy, połączony ze staropolską choinką, tańcami i śpiewami ludowemi, w związku z drugim — 9 wycieczek, w tem jedną ośmiodniową; przyjęto 1 wycieczkę ze Szczęśliwic; w związku z trzecim zapoczątkowano stałe miesięczne „herbatki" towarzyskie przy udziale Komitetu Pań, połączone z pogadanką lub odczytami. Zarząd wziął udział w pracy Komitetu Redakcyjnego francuskiego przewodnika po Polsce. Posiedzeń Zarządu odbyło się 13, z których 11 w czasie od dnia 24 maja. Od 1 lipca jest prowadzona statystyka osób, odwiedzających kancelarję, która wykazuje w czasie od 31 grudnia 339 osób na 50 dni kancelaryjnych. Ilość członków w ciągu roku wzrosła o 47 i na 1 stycznia wynosiła 233. Zaległości w płaceniu składek wynoszą około 2000 zł. Zarząd od 1 lipca obywa się bez płatnego pomocnika.

Dnia 4 marca podczas piątej „herbatki" urządzony był konkurs na odgadywanie wyświetlanych widoków. Premjum w postaci metalowego żetonu krajoznawczego otrzymał p. Gajda, który pierwszy odgadł 25% obrazów. Zarząd sprowadził w marcu z Białego Dunajca zespół górali na trzy występy w Łodzi i trzy w Oddziale Pabjanickim. Ogółem wymienione występy zgromadziły ponad 3 tys. widzów, przeważnie młodzieży szkolnej.

Na skutek starań Zarządu, administracje niektórych hoteli łódzkich przyznały członkom i wycieczkom Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego znaczne zniżki za okazaniem legitymacji członkowskiej.

Nowogródek. Staraniem Sekcji Wycieczkowej w dn. 11—12.III.33 odbyła się wycieczka turystyczno-narciarska specjalnym pociągiem do Puszczy Białowieskiej. W Białowieży odbył się kulig do rezerwatu na górę Batorego i Kozią, uczestnicy zwiedzili Muzeum, korzystali ze ślizgawki przy dźwiękach orkiestry.

Opatów. W dn. 26.II.33 w lokalu własnym odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Oddziału Opatowskiego P. T. K. przy udziale 18-tu członków.

Zarząd Oddziału, dbając nietylko o sprawy formalne, ściśle związane z Walnem Zgromadzeniem, lecz także o szerzeniu przy każdej okazji hasła „Poznaj swój kraj" umieścił, jako jeden z pierwszych punktów porządku dziennego krótki odczyt p. t. „Powstańcy naszego powiatu z roku 1863—65".

Odczyt ten, bogato ilustrowany nad wyraz ciekawemi dokumentami, bardzo zajmująco wygłosił ustępujący z powodu wyjazdu dotychchzasowy Prezes Oddziału Opatowskiego P. T. K. p. Stefan Kotarski.

Szkoda jednak, że wśród członków miejscowego Oddziału P. T. K. jest jeszcze tak małe zainteresowanie się krajoznawstwem i że z liczby 69 członków zaledwie 18 przybyło na Zgromadzenie.

Skład Zarządu Oddziału Opatowskiego P. T. K. na r. 1933 stanowią pp.: Henryk Zawadzki — prezes, Tadeusz Kostkowski—wiceprezes, Stefanja Ksykówna—sekretarz, Józef Surmacz — zast. sekret., Kazimierz Pleszczyński — skarbnik, Walentyna Zajączkiewiczówna—gospodarz. Jan Sarzyński — łącznik z Sekcją Regjonalną przy Zw. Naucz. Pol.

Ostrowiec. Dnia 5 b. m. odbyło się ogólne doroczne zebranie członków Oddziału P. T. K. w Ostrowcu. Na zebranie stawiło się 36 członków. Przewodniczył p. inż. F. Zieliński przy pomocy p. Wł. Jaślana i p. inż. L. Gosztowtta. Sprawozdanie roczne odczytał sekretarz Oddziału p. St. Rurański, uzupełnił ustnie prezes Oddziału p. inż. M. Radwan.

Oddział liczył na dzień 1 marca r. b. 182 członków. Majątek Oddziału wynosił na dzień 31.XII 1932 r. zł. 12,481,70 z czego gotówką w kasie złp. 525,66 w nakładach złp. 620,60, u dłużników 110,00, w ruchomościach (po spisaniu 10% na amortyzację) 2038,97, w bibjotece 2767,77 (459 numerów), w zbiorach 6418,70, obciążenie tego majątku stanowią fundusze na cele specjalne 534,98, długi 284,00. Czysty więc fundusz Oddziału na 31.XII 1932 r. wynosił 11.656,72 zł. Dochody w r. sprawozdawczym wyniosły 2664,14 zł. wydatki administracyjne 1319,98.

W roku sprawozdawczym dało się zauważyć wzmożenie ruchu turystycznego wśród członków i to przez urządzanie wycieczek indywidualnych lub w małych grupach. Wycieczek ogłoszonych przez Zarząd było 8 z 56 uczestnikami. Odczytów było 2 o 493 słuchaczach, Kół Młodzieży 3, bardzo dobrze pracujących.

Na rok bieżący Zarząd się ukonstytuował jak następuje: pp. Mieczysław Radwan – prezes, Marja Żakowska — wiceprezes, Tadeusz Rekwirowicz — wiceprezes, Leon Gosztowtt — sekretarz, Władysław Borkowski — skarbnik, Stanisław Rurański, Teofil Kłosiński, Henryk Świnarski, Stanisław Żakowski, Konstanty Mazurkiewicz. Zarząd podzielił się na sekcje: muzealną, turystyczną i Kół Młodzieży.

Pabjanice. W dniu 13.III33 Pabjanicki Oddział P. T. K. zorganizował występ trupy góralskiej z Białego Dunajca. Ze względu na spodziewany napływ publiczności postanowiono występ w ciągu jednego dnia powtórzyć trzykrotnie. Jednocześnie ustalono ceny biletów bardzo niskie, mianowicie dla młodzieży szkół powszechnych po 10 gr., dla młodzieży szkół średnich po 20 gr. dla dorosłych po 49 gr.

Piękne widowisko góralskie zobaczyło razem 2447 osób.

W miesiącu maju Oddział organizuje wystawę fotograficzną, poświęconą krajoznawstwu. Wystawa obejmie dział regjonalny, ogólnopolski, zagraniczny, fotografję historyczną, oraz dział krajoznawczo-turystyczny miejcowych szkół i towarzystw. Informacyj udziela sekretarjat Oddziału, Pabjanice, Zamkowa 65.

Pionki (Zagożdżon). Na Walnem Zebraniu Członków P. T. K. w dniu 22.II r. b., odbyły się uzupełniające wybory Zarządu, który ukonstytuował się w następujący sposób: pp. dyrektorowa Helena Rakowiczowa—prezes, inż Jan Szmid—wiceprezes i kierownik Sekcji Odczytowej, Władysław Deperasiński — sekretarz I, Elżbieta Burghardówna — sekretarz II, Jakób Wojciechowski — skarbnik, Aleksandra Wróblewska — bibljotekarka, p. inż. Henryk Zenftman — Członek Za-

rządu — referat znakowania szlaku turystycznego, p. Józef Dyląg — Członek Zarządu — dokooptowany — Kier. Sekcji Wycieczkowej.

Piotrków Trybunalski. W lutym b. r. odbyło się 25-roczne zebranie sprawozdawcze Oddziału. Zebranie miało charakter jubileuszowy. Po uczczeniu zmarłych członków: ś. p. Budzyńskiego, Dzikowskiego, Górzyńskiego i Psarskiego, prezes Witanowski wygłosił sprawozdanie. Oddział liczy 216 członków, członkowie korzystali z 33 proc. ulgi turystycznej na kolejach, bibljoteka liczy 2000 dzieł. Muzeum mieści się w dawnym zamku królewskim, zwanym dawniej „Wieżą". Zbiory wzbogaciły się pamiątkami po biskupie krakowskim, Karolu Stachowskim i jego rodzinie. Wśród pamiątek znajdują się: cenny portret olejny pędzla Bonaw. Dąbrowskiego, manuskrypty z 17-go wieku i kilkanaście skrzyń starych książek. Prof. Wszechn. Jagiell., Witold Witanowski, ofiarował zbiór owadów oraz cenne okazy prahistoryczne z nad Luciąży. W roku ub. zwiedziła Muzeum wycieczka czeska i otrzymano oficjalne zaproszenie do współpracy z Budapesztu i Berlina. Na wydanie czeka „Monografja Piotrkowa" R. Witanowskiego. Przy gimn. im. Bol. Chrobrego istnieje uczniowskie Koło Krajoznawcze. W zakończeniu, w miejsce ustępujących z zarządu ks. prał. Szabelskiego i p. Badka wybrano ks. kan. Jelińskiego, prof. Robnera i prof. Sojeckiego.

Poznań. W dn. 2 — 7.II urrządzono wycieczkę do Białowieży. Szczegółowe sprawozdanie z tej wycieczki zamieszczone było w biuletynie P. T. K. za marzec, (Nr. 26).—12.II odbyła się wycieczka do lasów Sowinieckich, gdzie odszukano grodzisko przedhistoryczne. Pieszo przebyto 26 km., uczestników 8. Prowadził p. dr. T. Smoluchowski.—26.II zwiedzono urządzenia alarmowe Poznańskiej Straży Pożarnej, kościoły: ks. ks. Salezjanów, Franciszkański i Farny i oglądnięto stare domy w Rynku. Uczestników 48. Prowadził sekretarz Oddziału.

W dn. 26.II Adjunkt Uniwersytetu Poznańskiego p. dr. J. Czekalski wygłosił odczyt p. t. „Z tajemnic And". W pięknie ilustrowanym odczycie prelegent przedstawił wyniki badań i odkryć dokonanych w Andach przez uczonych amerykańskich, przy pomocy samolotów.—5.III Prezes Oddziału Poznańskiego P.T.T. p. dr. T. Smoluchowski wygłosił ilustrowany odczyt p. t. „Niebezpieczeństwo lawin".— 12.III p. prof. Broński przedstawił w ilustrowanym odczycie sukcesy polskiej wyprawy wysogórskiej w Alpy francuskie i na Mont Blanc w roku 1932.— 18.III p. dr. Smoluchowski, wyświetiając kilkadziesiąt przezroczy według najnowszych zdjęć krajobrazów alpejskich, wygłosił odczyt p. t. „Piękno Alp".

Przeworsk. W dn. 4.II.33 odbyło się zebranie organizacyjne Oddziału P. T. K. Referat programowy wygłosił delegat Oddziału Lwowskiego, dr. Fr. Uhorczak, Zarząd ukonstytuował się następująco: prezes — d. dyr. J. Rosiński, vice-prezes — p. dyr. Maciejewicz, sekretarz — p. E. Orkiszówna, skarbnik—p. Z. Gzowski, czł. Zarządu—p. Sipajło, Komisja Rewizyjna—pp.: Nowak, Rożniatowski i Terlikiewicz.

Wyłoniono Sekcję Wycieczkową, w skład której weszli: pp. E. Orkiszówna, J. Końca, L. Śnieszek, oraz Sekcję Oświaty Krajoznawczej pod przewodnictwem p. S. Przedzimirskiego. Do Oddziału zgłosiło przystąpienie 25 osób.

Rada Główna przesyła naszemu Oddziałowi najlepsze życzenia pomyślnego rozwoju pracy!

Rembertów. W dn. 19.I.33 odbyło się posiedzenie organizacyjne nowego Oddziału P.T.K. w Rembertowie. Do Oddziału zgłosiło przystąpienie 26 osób. Zarząd ukonstytuował się następująco: pp. Kazimierz Goszczyński—prezes, Czesław Borkowski — sekretarz, Wacław Piątek — skarbnik, Rudolf Dobsch i Marcin Grajda.

Słonim. Zarząd Oddziału zajął się organizacją wycieczki do Białowieży na szerszą skalę specjalnym pociągiem „express-narty-bridge".

Sochaczew. W 70-letnią rocznicę powstania styczniowego Oddział zamierza wmurować tablicę pamiątkową we dworze niegdyś pp, Łaszczyńskich w Kampinosie, gdzie mieścił się główny sztab Mieczysława Romanowskiego i Zygmunta Padlewskiego. W tej sprawie prezes Oddziału, p. K. Hugo - Bader zamieścił artykuł p. t. „W 70-lecie powstania styczniowego — akcja na terenie powiatu Sochaczewskiego". (Tygodnik Narodowy nr. 6 z 26.II.33). Jednocześnie Oddział przystąpił energicznie do organizacji Koła Propagandy i Ochrony Swojszczyzny (Tygodnik Narodowy nr. 8 z 12.III.33.).

Suwałki. W dn. 19.I.33 odbyło się walne zebranie członków Oddziału. Nowy Zarząd ukonstytuował się następująco: pp. Edwin Żene—prezes, Wincenty Burakiewicz — vice-prezes, Antoni Radziukiewicz—sekretarz, Wilhelm Ulak—skarbnik. Władysław Muzolf—opiekun schroniska; członkowie Zarządu: pp. Olgierd Malinowski, Wiktor Michalewski, Karol Jaroszyński i Wiktor Tyszka.

Toruń. Choć w r. 1932 główny wysiłek Towarzystwa szedł w kierunku zrealizowania projektów budowlanych, w innych dziedzinach praca krajoznawcza bynajmniej nie osłabła. Wycieczek było 7 dla 78 osób, najudatniej wypadła wielka wycieczka wakacyjna w Tatry i Pieniny. Wznowiono też przechadzki po mieście; było ich 4 dla 88 osób.

W tymczasowem schronisku przyjęto 39 wycieczek (662 noclegi). Oprowadzono po mieście 700 osób, w tem 1 wycieczkę zagraniczną. Wycieczkami szkolnemi zajęło się głównie Koło Krajoznawcze Młodzieży przy gimnazjum im. Kopernika, które oprowadziło po mieście 43 wycieczki (1147) osób.

Ruch krajoznawczy wśród młodzieży wzmógł się poważnie; obecnie istnieje w Toruniu 7 Kół Krajoznawczych, złączonych w Zrzeszenie Kół Kr. Mł. Jesienią r. ub. urządziło Zrzeszenie kurs przeszkolenia przewodników, który prowadził M. Sydow, prezes Tow. Krajozn. Część praktyczna kursu odbędzie się na wiosnę r. bież.

Zarząd Tow. na r. 1933 wybrany został w następującym składzie: prezes—M. Sydow, wiceprezes—dr. Ig. Dziedzic, członkowie pp.: Jędryczkówna, Łęgowska, dyr. Kulwieć, Rękosiewicz, inż. Skrzypek, prof. Staniszewski, Wałdowska. Jako delegat Kół Młodzieży wchodzi do Zarządu prof. Kublin.

Warszawa. W dniu 15 marca r. b. odbyło się Walne Zebranie Oddziału Warszawskiego P. T. K.

Zebraniu przewodniczył p. Stanisław Schönfeld.

Po zagajeniu i odczytaniu protokółu, prezes Oddziału p. J. Kołodziejczyk odczytał sprawozdanie z działalności Oddziału, którego część pierwszą podajemy niżej w streszczeniu. Skarbnik Oddziału p. Wł. Sokołowski złożył sprawozdanie finansowe.

Po odczytaniu protokółu Komisji Rewizyjnej i dyskusji, przyjęto program działalności Oddziału na rok 1933, który na r. b. przewiduje przeważnie kontynuowanie dawniej podjętych prac. Z nowozaprojektowanych prac należy wymienić: wydanie przewodnika po Puszczy Białowieskiej i Jeziorach Wigierskich, zorganizowanie schroniska w Puszczy Kampinoskiej.

Następnie Walne Zgromadzenie uchwaliło wniosek na Zjazd Delegatów Oddziałów P. T. K — mający się odbyć w dn. 30 kwietnia następnej treści:

Walne Zebranie Oddziału Warszawskiego P. T. K. odbyte w dniu 15 marca 1933 r. wnosi, by najbliższy Walny Zjazd Delegatów Oddziału P. T. K. uchwalił następujący wniosek:

Wobec uzyskania od Samorządu Stolicy placu pod budowę siedziby Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Warszawie, Walny Zjazd Delegatów P. T. K. odbyty w dn. 30.IV 1933 r. w Warszawie, uchwala opodatkowanie na Dom Krajoznawczy—w wysokości zł 2 — rocznie tych członków Pol. Towarzystwa Krajoznawczego, którzy korzystają z indywidualnych zniżek kolejowych.

W zakończeniu zebrania dokonano uzupełniających wyborów do Zarządu oraz wyboru Komisji Rewizyjnej.

Skład Zarządu na rok 1933 przedstawia się następująco: Prezes — J. Kołodziejczyk, I. Viceprezes—Dr. Regina Danysz-Fleszarowa, II. Viceprezes—Wł. Gruszczyński, Sekretarz St. Gabryszewski, Skarbnik — Wł. Sokołowski, członkowie—J. Błoński, J. Kloska, H. Marcoin, St. Lenartowicz, Dr. M. Orłowicz, M. Rylkówna, J. Przeworska, W. Szczepkowski, L. Ostaszewski, St. Schönfeld.

Komisję Rewizyjną stanowią:

Jerzy Kołodziejski, Paweł Mystkowski, Ks. Prałat dr. Stanisław Kuczyński, dr. Wł. Staniszewski, Stefan Łukociewski.

Na dzień 31 grudnia 1931 roku Oddział liczył 1383 członków, na dzień zaś 31 grudnia 1932 roku—1650; po wykreśleniu z listy członków 144 osób, w ciągu roku sprawozdawczego przybyło, jak widać, 411 nowych członków.

Legitymacyj turystycznych kolejowych wydano w ciągu roku ogółem 446, z czego nowych 300 i nalepek prolongacyjnych 146.

Zarząd, po odbytem w dniu 30 marca 1932 r. Walnem Zgromadzeniu, pracował w składzie: J Kołodziejczyk — Prezes, Wł. Gruszczyński, Dr. R. Danysz-Fleszarowa—V.-Prezesi, W. Sokołowski i J. Kołodziejski—Skarbnicy, St. Gabryszewski — Sekretarz, oraz członkowie Zarządu: Dr. M. Orłowicz, St. Lenartowicz, B. Zieleniewski, M. Węgrzecki, J. Kloska, W. Borzęcki, L. Ostaszewski, M. Rylkówna, H. Marcoin. J. Błoński, J. Szczepkowski i dr. J. Przeworska.

Zarząd odbył 9 posiedzeń ogólnych, przyczem mniej więcej raz na miesiąc odbywały się posiedzenia Prezydjum. Pozatem członkowie Zarządu pracowali w Komisjach: Turystycznej i Towarzyskiej, oraz w Kole Narciarskiem, Kole Turystyki Wodnej, Kole Krajoznawczem Młodzieży Szkolnej i Kole Opiekunów Kół Krajoznawczych Okręgu Warszawskiego.

Członkowie Zarządu Oddziału, poza pracami dla Oddziału, brali udział w pracach Rady Głównej P. T. K., oraz byli delegowani do szeregu Towarzystw, między innemi do Ligi Ochrony Przyrody.

Prezydjum Zarządu czuwało nad pracami Biura, do którego należała praca związana z załatwianiem prac manipulacyjno-kancelaryjnych, wypożyczaniem i sprzedażą przezroczy, fotografij i wydawnictw.

W zakresie korespondencji Biuro załatwiło 1200 spraw Oddziału i przeszło 3000 spraw Rady Głównej P. T. K. Biuro zarządzało również i gospodą turystyczną, z której w roku sprawozdawczym korzystały 674 osoby (w 1931 - 772).

1. Komisja Turystyczna, zajmowała się głównie organizacją wycieczek dla członków Oddziału. Zaprojektowano szereg wycieczek, z których do skutku doszło 66 (w 1931 r.—49) Ogółem z pośród 66 wycieczek 13 przypada na wycieczki dłuższe, od 1 do 4 tygodni, 21 na wycieczki podmiejskie, 19 na wycieczki miejskie i 12 na zwiedzanie wystaw. W wymienionych wycieczkach wzięło udział 1266 osób (w 1931 r. w 49 wycieczkach wzięło udział 888 osób).

Poza organizacją wycieczek Komisja Turystyczna pracowała za pośrednictwem Poradni Krajoznawczej. Trzy razy w tygodniu odbywały się dyżury w lokalu P. T. K., w czasie których udzielano informacyj piśmiennie i ustnie dla wycieczek tak krajowych, jak i zagranicznych. Podkomisja pracowała wespół z nowopowstałem Biurem Turystycznem—obie te placówki uzupełniały się, co umożliwiło należyte obsłużenie zgłaszających się osób.

Wreszcie w dziedzinie znakowania szlaków turystycznych, poprawiono szlaki w Puszczy Kampinoskiej, t. zw. żółty—do Mogiły Powstańców i czerwony.

2. Referat Odczytowy zorganizował 36 odczytów i pokazów filmowych, w których wzięło udział 2.601 osób.

3. Komisja Towarzyska zorganizowała 27 imprez towarzyskich, w których wzięło udział 1.737 osób (w 1931 r. — 486). Imprezy te dały dochód Oddziałowi w wysokości 1.790 zł.

4. Koło Krajoznawcze Młodzieży Szkolnej przy Oddziale Warszawskim P. T. K. pracowało pod przewodnictwem p. Marjana Łaguny. Liczyło ono 62 członków. Zebrań ogólnych z referatami Koło odbyło 36 z przeciętną frekwencją 35 na jednem zebraniu. Wycieczek Koło zorganizowało 14 dla 115 uczestników. Koło posiada własną bibljotekę, składającą się z 458 tomów

W marcu 1933 r. Koło poniosło bolesną stratę przez śmierć ś. p. Marjana Łaguny, jednego z najstarszych członków Koła, a ostatnio swego prezesa.

5. Referat Wydawniczy, wydał „Przewodnik po Kurpiach” A. Chętnika w nakładzie 2.000 egzemplarzy, oraz przystąpił do opracowania obszernego „Przewodnika po Warszawie”, który do druku będzie przygotowany latem 1933 r.

Wilno. Zarząd Oddziału kooptował p. Adama Krzemienia, który objął funkcję sekretarza Zarządu oraz Koła Miłośników Wilna i Wileńszczyzny.

Koło Miłośników Wilna i Wileńszczyzny przy Oddziale Wileńskim P. T. K. zorganizowało w dn. 15 stycznia r. b. wycieczkę do d. kościoła Franciszkanów, w którym obecnie mieszczą się magazyny Archiwum Państwowego w Wilnie. Zwiedzono wnętrze kościoła w szczególności zaś zapoznano się z pozostałościami architektury gotyckiej, rokokowemi stiukami i rokokowemi malowidłami na sklepieniu, odkrytemi w sierpniu r. ub. Objaśnień udzielali pp. dyr. Studnicki, J. Hoppen arch. Narębski i p. Rosiak. Pomimo kilkunastostopniowego mrozu uczestniczyło w wycieczce około 100 osób.

W dn. 19 stycznia r. b. odbyło się drugie zebranie dyskusyjne Koła Miłośników Wilna i Wileńszczyzny. Przedmiotem dyskusji była sprawa obchodu rocznic historycznych, wypadających na rok 1933. W ożywionej dyskusji zabierało głos kilkanaście osób, które wysunęły szereg konkretnych projektów. Koło Miłośników Wilna i Wileńszczyzny na wniosek zebranych podjęło się zainicjowania akcji obchodów, które zerwałaby z dotychczasowym szablonem i w sposób trwały upamiętniły wielkie fakty historyczne. Kurator O.S. p. Szelągowski, obecny na zebraniu, wyraził gotowość zainteresowania działalnością Koła młodzieży szkolnej, w związku z projektowanemi obchodami. Na zebraniu tem Koło żegnało p. wojewodę Beczkowicza, opuszczającego Wilno, który z największą życzliwością odnosił się do prac Towarzystwa Krajoznawczego.

Program uroczystości rocznicowych obejmuje:

1. Wystawę historyczną, obrazującą wszystkie tegoroczne rocznice wileńskie. Autonomicznem dziełem wystawy będzie wystawa insygnjów królewskich i przedmiotów, odnalezionych w krypcie Katedry Wileńskiej w r. 1931.

2. Widowiska na wolnem powietrzu; projektowane jest zorganizowanie widowiska, opartego o tematy z życia Lwa Sapiehy, i wystawienie na dziedzińcu Skargi U. S. B. „Zygmunta Augusta” Wyspiańskiego.

3. Odsłonięcie tablicy pamiątkowej Konstantego Ostrogskiego w cerkwi św. Trójcy w Wilnie i tablicy ku czci Krożan w gmachu Urzędu Wojewódzkiego.

4. Umieszczenie na Górze Bekieszowej głazu z napisem ku czci Kaspra Bekiesza.

5. Pokazy odrestaurowanego pomnika Lwa Sapiehy i uporządkowanej krypty grobowej w kościele św. Michała w Wilnie, fundacji Lwa Sapiehy, i odrestaurowania jego pałacu, później klasztoru PP. Bernardynek.

6. Inscenizacja w okolicach Wilna potyczki z czasów powstania w r. 1863/64.

7. Wycieczki z Wilna traktem Batorego i t. p.

Oddział Wileński P. T. K. podjął się zorganizowania wycieczek oraz zaopiekowania się wycieczkami, przybywającemi do Wilna, a Koło Miłośników Wilna i Wileńszczyzny przy Oddziale Wileńskim P.T.K. prowadzenia akcji organizacyjno-administracyjnej Komitetu. Oddział Wileński P.T.K. nawiązał już kontakt z Magistratem m. Wilna i zamierza zorganizować przy pomocy Magistratu schronisko wycieczkowe na kilkaset osób w budynkach wystawowych w ogrodzie Bernardyńskim.

Rada Główna P.T.K. podaje powyższe do wiadomości wszystkim Oddziałom P. T. K. i zachęca do organizowania w czerwcu r. b. wycieczek do Wilna i na trakt Batorego. Szczegółowy program obchodów podamy w ciągu kwietnia r. b. Oddział Wileński P. T. K. nadmienia, że wszedł w porozumienie z Dyrekcją P.K.P. w celu uzyskania specjalnych zniżek dla wycieczek, przybywających do Wilna w czerwcu r. b.; decyzja w tej sprawie jednak jeszcze nie zapadła.

Wołkowysk. Po kilkuletniej przerwie wznowił swoją działalność Oddział Wołkowyski Pol. Twa Krajoznawczego. Na organizacyjnem zebraniu ogólnem w dniu 29 stycznia r. b. wybranym został nowy Zarząd i opracowany program pracy. W skład nowego Zarządu weśli pp. Budzyna-Dawidowski, Tadeusz Jackowski, Czesław Batko, Michał Kempno, Juljan Kuzior, Mieczysław Niemczyk i Jan Jarmołowicz. Rozpoczęto zbieranie materjałów opisowych i fotograficznych do wydawnictw mających ukazać się w druku: „Przewodnika krajoznawczego po powiecie wołkowyskim” i „Powiatu wołkowyskiego w krajobrazie i zabytkach”. W ostatnim tygodniu marca r, b. odbędzie się kurs fotograficzny dla amatorów krajoznawców. W maju zorganizowaną będzie w Wołkowysku wystawa fotografiki krajoznawczej połączona z konkursem. Przewidzianem jest nadto urządzenie jednocześnie pokazu przemysłu ludowego powiatu wołkowyskiego. W specjalnym komunikacie Zarząd Oddziału zwrócił się do ogółu z prośbą o nadsyłanie do swych wydawnictw posiadanych materjałów fotograficznych, opisowych i aktowych dotyczących zabytków historycznych powiatu. Opracowano program wycieczek poszczególnych okolic powiatu. Rozpoczęto urządzanie „sobótek krajoznawczych” z referatami w celu teoretycznego poznania osobliwości powiatu. Na pierwszej „sobótce” w referecie na temat: „na pograniczu puszczy Białowieskiej” p. Kempno mówił o osobliwościach zachodniej części powiatu. Siedzibę swą ma Oddział w lokalu Resursy przy ul. Fabrycznej 1. Komunikaty o działalności Oddziału drukowane są w „Tygodniku Wołkowyskim”.

Żółkiew. Z inicjatywy dra J. Mirwińskiego, dyrektora Gimn. Państw. im. Hetmana Żółkiewskiego powstał w dniu 14.II.33 nowy Oddział P. T. K. w Żółkwi.

Do Zarządu Oddziału weszli pp.: dr. J. Mirwiński—prezes, mjr. Eugenjusz Górniewicz—wiceprezes, inż. Roman Nowotny—sekretarz, nacz. Franc. Walas—skarbnik, kier. szk. Marja Łuczkiewiczówna i Zofja Enderówna oraz kustosz Muzeum Regjon. dr. Jan Krypiakiewicz. Do Komisji Rewizyjnej pp.: dyr. Horwarth, insp. Eug. Żychiewicz i rejent Misky. Siedziba Oddziału: Żółkiew, Zamek Król. Gimn. Państw. Oddział liczy 25 członków.

Rada Główna serdecznie wita nowy nasz Oddział i życzy pomyślnego i wszechstronnego rozwoju idei krajoznawczej na terenie Żółkiewskim.

KALENDARZYK KRAJOZNAWCZY.

ODCZYTY.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

5.IV. „Piękno Łysogór"—wygł. p. dr. T. Dybczyński.
26.IV. „Warszawa współczesna w architekturze" — wygłosi p. prof. Lech Niemojewski.
Odczyt ilustrowany obrazami świetlnemi.

WYCIECZKI.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

2.IV. Cytadela — prow. p. S. Oleksiński. Zbiórka o godz. 10-ej na przystanku tramwajowym 14, 15 i 17 za wiaduktem kolejowym przy Cytadeli. Koszt dla członków 25 gr., dla gości 50 gr.
2.IV. Zachęta—prow. p. Drzewiczewska. Zbiórka na miejscu o godz. 11-ej.
Koszt dla członków 50 gr., dla gości 75 gr.
4.IV. Obserwatorjum Astronomiczne — prow. p. St. Oleksiński. Zbiórka o godz. 20-ej.
Koszt dla członków 50 gr., dla gości 75 gr.
9.IV. Wycieczka do Mogiły Powstańców pod Zaborowem w Puszczy Kampinoskiej. Pr. p. P. Szymański.
9.IV. Raszyn-Falenty-Pęcice-Pruszków— prow. p. St. Gabryszewski. Zbiórka na ostatnim przystanku Linji A na Okęciu o godz. 10-ej.
Koszt dla członków 25 gr., dla gości 50 gr.
17.IV. Wycieczka do Lwowa—prow. p. Oleksiński.
17.IV. Instytut Propagandy Sztuki—prow. p. Drzewiczewska. Zbiórka o godz. 11-ej.
Koszt dla członków 50 gr., dla gości 75 gr.
23.IV. Potoki-Służew-Natolin—prow. p. L Bartliński. Zbiórka na ostatnim przystanku tramwajowym Nr. 1, 12 i 19 (Wierzbno) o godz. 10-ej. Do przejścia pieszo 8 km.
Koszt dla członków 25 gr., dla gości 50 gr.
30.IV. Wilanów-Zawady prow. p. L. Bartliński. Zbiórka na ostatnim przystanku tramwajowym linji 2A—Fort Dąbrowskiego o godz. 10-ej.
Koszt dla członków 25 gr., dla gości 50 gr.
30.IV. Centralny Instytut Wychowania Fizycznego — prow. p. St. Gabryszewski. Zbiórka na przystanku tramwajowym linji Nr. 15 w Marymoncie o godz. 10.30.
Koszt dla członków 80 gr., dla gości 1 zł.
3.V. Łazienki—pałac—prow. p. M. Grujanka.
3.V. Do Młocin statkiem i do Puszczy Kampinoskiej—prow. p. L. Bartliński, do przejścia pieszo 8 km. Zbiórka na przystani „Vistuli" o godz. 9-ej rano.
Koszta będą podane w osobnych ogłoszeniach
3.V. Do Mogiły Powstańców pod Zaborowem Leśnym, połączona z chórami Lutni i Harfy oraz odczytem prof. H. Mościckiego, przy udziale Powstańców z r. 1863. Dojazd do Janówka osobnym pociągiem, udzielonym przez Władze Wojskowe—prow. p. Szymański.
7.V. Zachęta—prow. p. Drzewiczewska. Zbiórka na miejscu o godz. 11-ej.
Koszt dla członków 50 gr., dla gości 75 gr.
7.V. Rembertów-Glinki-Wawer — prow. p. L. Bartliński. Zbiórka na ostatnim przystanku tramwajowym linji Nr. 24 o godz. 10-ej rano —do przejścia pieszo 15 km.
Koszt dla członków 25 gr., dla gości 50 gr.
14.V. Instytut Propagandy Sztuki—prow. p. Drzewiczewska. Zbiórka na miejscu o godz. 11-ej.
Koszt dla członków 50 gr., dla gości 75 gr.
14.V. Radjostacja Transatlantycka w Babicach—prow. p. St. Gabryszewski. Zbiórka na ostatnim przystanku tramwajowym linji Nr. 9 na Woli o godzinie 10-ej rano.
Koszt dla członków 50 gr., dla gości 75 gr.

Oddział P. T. K. w Poznaniu.

2 IV. Gniezno. Wyjazd z Poznania o godz. 10.45, powrót do Poznania o godz. 16.56; bilet kolejowy III kl. powrotny — 5.30 zł. Prow. p. Jaśkowiak.
9.IV. Murowana Goślina-Oborniki. (Droga prowadzi prawym brzegiem Warty). Wyjazd z Poznania o godz. 7.55, powrót do Poznania o g. 20.47 Prow. p. dr. T. Smoluchowski.
23.IV. Trzebaw-jez. Góreckie-Puszczykowo. Wyjazd z Poznania o godz. 8.15, powrót do Poznania o godz. 18,45. Prow. p. L. Antkowiakówna.

Oddział P. T. K. w Łodzi.

7.V. Do Pabjanic i Łasku — prow. p. Ławrynowiczowa.
14.V. Do Złakowa Kościelnego—prow. p. Malik.
25.V. Doliną rzeki Mrogi—prow. p. Nalepiński.

Oddział P. T. K. w Toruniu.

30 V. Górsk.
14.V. Popowo Biskupie.
28.V. Chełmża-Dzwierzno.
2—5.VI. Pelplin-Gniew-Nowe.
25.VI. Grębocin.

Wycieczki wakacyjne:

W połowie lipca—Wigry-Białowieża-Grodno.
W połowie sierpnie—Gołuchów-Ostrów-Kalisz, ewent. wycieczka do Jugosławji.
3 IX. Dolina Zielonej Strugi.

Komisja Towarzyska Oddz. Warsz. urządza w dn. **2 kwietnia r. b. (niedziela) „Czarną kawę-Bridge"** w programie produkcje artystyczne oraz niespodzianki. Początek o godz. 6 popołudniu.

W dniu 8 kwietnia r. b. wycieczka na Stare Miasto ze zwiedzeniem piwnic „Fukiera" i wypróbowaniem win i miodów fukierowskich.

W czasie tego „pijaństwa" przygrywać będzie harmonista ze Starego Miasta.

Koszt wycieczki całkowity zł. 1.50. Zbiórka o godz. 5-ej po południu koło kość. katedralnego św. Jana.

Redakcja i Administracja w Warszawie, ul. Karowa 31, tel. 642-50.

Redaktor odpow.: **Aleksander Patkowski.** Wydawca: **Polskie Tow. Krajoznawcze.**

Druk. Jan Swiętoński i S-ka, Warszawa, Kopernika 34. Telefon 407-50.